

УДК 635.1/8:635.63

Дудка Т. В.

Український інститут експертизи сортів рослин вул. Генерала Родимцева, 15,
м. Київ, 03041, Україна, e-mail: Dudkat3@gmail.com

СУЧАСНІ СОРТИ ОГІРКА ПОСІВНОГО (*CUCUMIS SATIVUS* L.)

Огірок – одна із найдавніших овочевих культур, відома біля десяти тисяч років. До України огірок потрапив із Візантії і так прижився на її території, що створений народною селекцією огірок ‘Ніжинський’, став світовим еталоном за якістю плода: в свіжому, засоленому і консервованому вигляді. Площі огірка у відкритому ґрунті коливаються від 55 до 70 тис. га, в закритому – 40–65 % площ.

Враховуючи харчову цінність, значні площі вирощування, зростаючий попит і комерційний зиск, необхідні знання про рослину, її можливості, методи створення нових форм і насінництва, технології отримання високого врожаю.

Український інститут експертизи сортів рослин забезпечує проведення науково-технічної експертизи з метою формування сортових ресурсів сільськогосподарських культур. За рішенням Компетентного органу (Міністерство аграрної політики та продовольства України) сорти заносяться до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні (далі – Реєстр).

Станом на 26 вересня 2016 року Реєстр включає 183 сорти огірка посівного. Протягом 2016 року до Реєстру занесено 10 сортів.

‘Мареса’. Детермінантний, партенокарпічний огірок з плодом середньої довжини (11–20 см). Форма поперечного перерізу – від округлої до кутастої, форма основи плоду – тупа. Плоди помірно зелені з шипиками та горбочками, вирівняні та однорідні. Ребристість відсутня, борозенки наявні. Загальна врожайність – 83 т/га, вміст сухої речовини у плоді – 6,1 %, тривалість періоду від повних сходів до початку споживчої стиглості – 40 діб, період плодоношення – 44 доби. Сорт рекомендований для вирощування у зоні Степу.

‘Монісія’. Детермінантний, партенокарпічний огірок з плодом середньої довжини (11–20 см). Форма поперечного перерізу – округла, форма основи плоду – тупа. Плоди темно-зелені з шипиками та горбочками, вирівняні та однорідні. Ребра та борозенки відсутні. Загальна врожайність – 85 т/га, вміст сухої речовини у плоді – 6,1 %, тривалість періоду від повних сходів до початку споживчої стиглості – 44 доби, період плодоношення – 38 діб. Сорт рекомендований для вирощування у зоні Степу.

‘Ніжинський місцевий’. Індетермінантний огірок з плодом середньої довжини (11–20 см). Форма поперечного перерізу – кутаста, форма основи плоду – тупа. Партенокарпія відсутня. Плоди темно-зелені з шипиками. Наявна слабка зморшкуватість та помірна ребристість. Загальна врожайність – 25 т/га, тривалість періоду від повних сходів до першого збирання – 48 діб, період плодоношення – 32 доби. Сорт рекомендований для вирощування у зоні Лісостепу.

'Могура'. Індетермінантний, партенокарпічний огірок з плодом середньої довжини (11–20 см). Форма поперечного перерізу – округла, форма основи плоду – гостра. Плоди темно-зелені з шипиками, вирівняні та однорідні. Ребра та борозенки відсутні. Вміст сухої речовини у плоді – 4,1 %, тривалість періоду від повних сходів до початку споживчої стиглості – 46 діб, період плодоношення – 120 діб. Сорт рекомендований для вирощування у закритому ґрунті.

'Пролікс'. Детермінантний, партенокарпічний огірок з плодом середньої довжини (11–20 см). Форма поперечного перерізу – від округлої до кутастої, форма основи плоду – тупа. Плоди темно-зелені з волосками, шипиками та горбочками. Ребра відсутні, борозенки наявні. Основний колір шкірки у фазі фізіологічної стиглості – жовтий. Загальна врожайність – 45 т/га, вміст сухої речовини у плоді – 2 %, тривалість періоду від повних сходів до початку споживчої стиглості – 45 діб. Сорт рекомендований для вирощування у зоні Степу.

'Нейліна'. Детермінантний, партенокарпічний огірок з плодом середньої довжини (11–20 см). Форма поперечного перерізу – кутаста, форма основи плоду – тупа. Плоди темно-зелені з шипиками та горбочками. Ребра відсутні, борозенки наявні. Основний колір шкірки у фазі фізіологічної стиглості – жовтий. Загальна врожайність – 45 т/га, вміст сухої речовини у плоді – 2 %, тривалість періоду від повних сходів до початку споживчої стиглості – 45 діб. Сорт рекомендований для вирощування у зоні Степу.

'Фіанчетто'. Індетермінантний, партенокарпічний огірок з плодом середньої довжини (11–20 см). Форма поперечного перерізу – округла, форма основи плоду – гостра. Плоди темно-зелені з шипиками. Ребра та борозенки відсутні. Основний колір шкірки у фазі фізіологічної стиглості – зелений. Вміст сухої речовини у плоді – 3,9 %, тривалість періоду від повних сходів до початку споживчої стиглості – 43 доби, період плодоношення – 120 діб. Сорт рекомендований для вирощування у закритому ґрунті.

'Велокс'. Детермінантний, партенокарпічний огірок з плодом середньої довжини (11–20 см). Форма поперечного перерізу – кутаста, форма основи плоду – тупа. Плоди зелені з шипиками та горбочками. Ребра та борозенки наявні. Основний колір шкірки у фазі фізіологічної стиглості – жовтий. Загальна врожайність – 45 т/га, вміст сухої речовини у плоді – 2 %, тривалість періоду від повних сходів до початку споживчої стиглості – 45 діб. Сорт рекомендований для вирощування у зоні Степу.

'Джамала'. Індетермінантний, партенокарпічний огірок з плодом середньої довжини (11–20 см). Форма поперечного перерізу – від округлої до кутастої, форма основи плоду – гостра. Плоди зелені з шипиками. Ребра та борозенки наявні. Плід має великі горбочки. Основний колір шкірки у фазі фізіологічної стиглості – зелений. Уміст сухої речовини у плоді – 4,1 %, тривалість періоду від повних сходів до початку споживчої стиглості – 46 діб, період плодоношення – 125 діб. Сорт рекомендований для вирощування у закритому ґрунті.

'Марієта'. Індетермінантний огірок з коротким плодом (6–10 см). Партенокарпія відсутня. Форма поперечного перерізу – від округлої до

кутастої, форма основи плоду – тупа. Плоди темно-зелені з шипиками. Ребра та борозенки відсутні. Основний колір шкірки у фазі фізіологічної стиглості – жовтий. Загальна урожайність – 20,5 т/га, вміст сухої речовини у плоді – 5 %, тривалість періоду від повних сходів до початку споживчої стиглості – 30 діб, період плодоношення – 50 діб. Сорт рекомендований для вирощування у закритому ґрунті.

Таким чином, ринок сортів рослин у 2016 році поповнився новими перспективними сортами огірка посівного. Більшість сортів іноземної селекції: чеської та голландської (Рійк Цваан, Нунемс, Моравосід, Монсанто).

УДК 633.85.78 (477)

Коваленко А. М.

Інститут зрошуваного землеробства НААН, с. Наддніпрянське, м. Херсон, 73483, Україна, e-mail: izz.ua@ukr.net

РЕАКЦІЯ РІЗНИХ ГІБРИДІВ СОНЯШНИКУ НА ПОСУШЛИВІ УМОВИ ПІВДЕННОГО СТЕПУ

Соняшник у Південному Степу займає значні площі посіву. Так, у 2015 році площі його посівів у Херсонській області склали 300,4 тис. га, що становить 16,9 % у структурі посівних площ, у Миколаївській – 476,2 і 28,0, в Одеській – 416,4 тис. га та 20,1 % відповідно. Проте врожайність його досить низька – 16,2, 19,7 та 18,1 ц/га відповідно, що значно нижче, ніж у Північному Степу – 20,5 ц/га та по Україні в цілому – 21,7 ц/га. Це має як об'єктивні причини – посушливість клімату, так і суб'єктивні – недотримання технології вирощування та не зовсім вдалий добір посухостійких сортів і гібридів.

У зв'язку з цим у 2014–2015 рр. на дослідному полі Інституту зрошуваного землеробства НААН на темно-каштановому ґрунті провели дослідження з визначення реакції 29 нових гібридів соняшнику вітчизняної селекції на умови зволоження. Погодні умови в роки дослідження були різними. У 2014 р. запаси продуктивної вологи у метровому шарі ґрунту на час сівби соняшнику становили 72,2 мм, а опади за період його вегетації – 142,7 мм. У 2015 р. ці показники були практично у два рази більшими – 142,7 і 246,6 мм.

У посушливому 2014 році врожайність практично усіх гібридів була у 2–3 рази нижчою, ніж у вологому 2015 році. Вона коливалась у межах 0,66–2,14 т/га залежно від гібридів. Проте навіть за таких посушливих умов гібриди 'Форсаж' (Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва) та 'Приз' (Інститут олійних культур) забезпечили врожайність понад 2 т/га – 2,14 і 2,10 т/га. Менше 1 т/га була врожайність гібридів 'Каменярь', 'Кирило' (ІОК) та 'Зубр' і 'Авангард' (СПІ-НЦНІС). У решти гібридів вона була на рівні 1,06–1,78 т/га.

У вологому 2015 р. врожайність усіх гібридів соняшнику збільшилась на 0,54–3,18 т/га порівняно з сухим 2014 р. При цьому різні гібриди неоднаково реагували на поліпшення вологозабезпечення. Так, найбільшу прибавку (3,08–3,15 т/га) забезпечили гібриди 'Каменярь' і 'Кирило', у яких урожайність у 2014 році була найнижчою. Найменший приріст урожаю насіння (менше